

Conversa amb Pau Riba, cantant

Va veure el paradís

Pau Riba acaba de trencar un silenci de cinc anys amb *Disc dur*, un disc produït pel component de Sau, Pep Sala, i editat per On The Rocks. Als 44 anys, lluita contra el seu propi mite. Qüestió de supervivència.

Mig incorporat en un sofà d'escaï vermell mira amb resignació mal encaixada un llibre que té entre mans. *La Nova Cançó (1958-1987)*. *Balanç d'una acció cultural*, de Llorenç Soldevila i Balart. Editat per l'Aixernador Edicions fa un mes escàs. Tan llarg com és, deixa caure el "totxo" sobre la tauleta. Li va arribar fa quatre dies –és un dir– amb dedicatòria inclosa.

Ni coneix l'autor ni sembla desitjar-ho: "Això és el que, a mi, em sap greu, que en tots aquests anys encara no hagi sortit ningú que hagi sabut gratar la superfície i veure què hi ha a sota". Un capítol del llibre és per a ell. I darrere seu ve en Sisa, un col·lega. Nò hi està d'acord: "Dues de cada tres frases són males interpretacions. Abunda en el mite, en l'anècdota sense importància". La comuna de la torre del Tibidabo, enderrocada per a fer-hi el carrer d'accés al Museu de la Ciència. Llavors, la premsa va parlar de la família Mason catalana. I Pau Riba era el Charles Mason català. La botifarra en una capsula d'orquídies i un llacet amb la senyera que va enviar al Palau de la Música. Però no s'explica que ell volia presentar-hi el *Dioptria* i no l'hi van deixar tocar "perquè el teu públic fotrà foc a les butaques i ens incendiarà el local". O incoherències històriques tot parlant del *Marga crisi*: "Pau Riba va perdre Marga, a qui dedica la cançó 'Kithou'". Quan aquesta cançó, no tan sols era dedicada a una noia que es deia Kithou, sinó que apareixia a *Dioptria*, disc que precedia l'altre d'un bon grapat d'anys.

Tres botons de mostra són suficients: "¿És tan difícil de comprendre que, encara que siguin manifestament provocadores, es tracta d'actituds coherents? La meua imatge pública és un rosari d'anècdotes que tenen la seva explicació, però em presenta com un poca-solta, un boig i un paio que no sabia per què feia les coses i que

clavava bastonades de cec d'un lloc a un altre. La pregunta és: ¿Com pot ser que una persona que se les dóna d'historiador, faci una tesi doctoral plena d'aberracions amb la intenció que serveixi d'eina de treball a futurs estudiosos de la cançó, i a més li donin un *cum laude*?" Així, el conflicte intern que va tenir Pau Riba, en un principi, per impedir que el mite del seu avi, el poeta Carles Riba, se'l mengés, el té ara amb ell mateix: "Se'm menja el meu propi mite". I la bola de neu comença a ser massa grossa.

UN ÀTIC AMB VISTES

Des del sofà, en un racó del seu estudi, on penja una guitarra del sostre, recorda on i quan es va gestar el seu inconformisme envers "el sistema". Un Pauet adolescent veia la vida des de la finestra de l'àtic barceloní –"molt a prop del Bocaccio"– i només baixava al carrer per anar a escola. Els ulls patens el seguien des d'allà dalt per veure on anava. Aquest dirigisme, aquesta educació contra natura al si d'una família burgesa, el mantenia apartat del món. No podia trepitjar els bars, ni tan sols el dels pares d'un company de col·legi. El bar Rosa, encara que fos un "bar-comidas" per a manobres, era, segons el seu pare, igual que qualsevol bar, un antre de perdició. Segons ell, tots els bars eren de putes.

Des de la finestra, en Pau veia un veí seu –"de l'edifici del costat"–, que hi feia tota la vida, al carrer. I era també qui muntava totes les festes del barri. Pedrito Ruiz anava sempre amunt i avall. No parava mai. Mentrestant, ell patia, com un ocell engabiada. Així, una educació emmidonada el va fer rebel·lar-se contra la família-institució, primera etapa del refús que s'anà examplant a poc a poc a la societat en general i, sobretot, al sistema capitalista.

En aquella època Pau i els seus germans eren "els néts d'en Carles Riba". I ell va

créixer més com a tal que no pas com a fill de son pare. I quan va deixar de ser fill de son pare, quan podia haver començar a ser ell mateix, va continuar essent el nét del seu avi, que havia mort quan tenia "9 o 11 anys, mai no ho recordo, el què és segur és que 10, no". "Això no hauria tingut més importància —comenta sobre el mite de l'avi—, si no hagués estat emmarcat dins la revolució que van protagonitzar els joves a la dècada dels 60. Revolució contra una manera puritana d'entendre la vida".

Ell era el nét de "l'intel·lectual català del segle per excel·lència i poeta inclòs

en els intocables Riba-Foix-Carner". Era nét d'un mite. Només tenia dues possibilitats: ser el nét de Riba tota la vida o trencar "el malefici". "El meu avi —afirma Pau— més que un gran poeta, era un gran literat en el sentit que es posava reptes difícilíssims i se'n sortia, però a vegades et preguntes on és la poesia, la diversió anímica d'aquest home. Parlava de l'Ànima i del Goig, amb majúscules, però l'ànima i el goig no hi eren, en el paper. Jo el considero un 'penjat', en el sentit que estava tancat en el seu món de la Grècia clàssica, i va aconseguir, i això ho admiro molt, una zona preservada de tot,

començant per l'àvia Clementina fins als seus fills, passant per la canalla, el carrer... Riba era, des de petit, aquella persona que no has de molestar i que, quan a ella li sembla bé, ve i et beneeix. Era un *coco* privilegiat, cosa que ja va demostrar als 16 anys, quan va traduir l'*Odissea*".

Pau va heretar el gust per la literatura dels seus avis: Carles Riba, Pau Romeva —dirigent de la Unió Democràtica de Catalunya i diputat al Parlament de Catalunya per Barcelona—, que en abandonar la carrera política es va dedicar a fer diccionaris i traduccions, i de l'àvia Clementina, que tocava l'harmonium i de la qual els néts van heretar també el gust per la música.

PITS, CIGALES I LSD

Com a rèplica a un entorn familiar i social "rancis", Pau Riba comença a fer activisme hippy i antiburgès. Baltasar Porcel li fa dir en una entrevista que Carles Riba era un feixista. Els titulars "armen un Cristo de 42.000 parells de collons". La resposta no es fa esperar i un "dels primers peluts del país" rep una resposta contundent, "gent que em deien que em farien pam pam al cul". Aquí el nét aconsegueix deixar el llast mític de l'avi i es consolida el mite Pau Riba.

Això era l'any 1970. L'any de la primera incursió en la ruta hippy: quinze dies de vacances d'estiu a Formentera. Quinze dies que no superarien ni els sis anys que va viure a l'illa. A Can Pep Carlos, al costat del molí de la Mola. Quinze dies al paradís somniat: "Vam arribar-hi i vam anar a parar a la platja de Migjorn, a la zona del Blue Bar. Allò sí que eren comunes, però sense casa. Vivíem sota les roques, damunt els arbres... Hi havia centenars de hippies d'arreu del món. Jo, només arribar i veure la platja plena de 'tios despilotats', estirats com sargantanes... Arribaves de la ciutat, on la gent anava tapada de peus a coll... l'impacte era fortíssim, és impossible comprendre la impressió que feia, en aquella època, veure no tan sols pits de mides diferents, quan estaves acostumat a veure uns sostenidors com obusos a punt d'esclatar, sinó també païos, amb uns 'pollams' així i altres de més petits, sense cap vergonya".

Despertar-se sota la roca, treure's la flasada de damunt, pegar a córrer "i ¡xap!, et foties a mar". Això era la dutxa. I l'àpat: a la platja hi havia unes olles grosses que es posaven amb aigua al foc al matí, i la gent hi anava tirant coses així que arribava, "uns naps, sobres de pollastre d'algun res-

taurant, sal... i al final l'arròs i era boníssim". Però el millor era la lluna plena. Les olles es convertien en eines de pura alquímia: beuratge a base d'àcids. Tots agermanats sota els efectes del LSD, "dins una pau i una harmonia que jo no havia trobat mai abans i no he trobat mai després".

Guàrdia Civil i pagesos garbellaren l'illa quinze dies després de l'arribada i requisaren tots els passaports i carnets d'identitat. Només eren intercanviables al quarter per un parell de bitllets de vaixell: "el de la *Joven Dolores* per a deixar l'illa i el del vaixell de Barcelona".

Dos anys abans, a París els estudiants havien rebentat l'estratègia hippy de no enfrontament. Pau Riba havia salvat —"d'aquella fira d'eslògans"—, per a ell, una pintada: "Sota les pedres hi ha la platja". Així, l'any 71, es decideix a carregar-se l'asfalt barceloní i se'n va a Formentera. Allò, per a una persona "civilitzada" com el cantant, que mai no ha vist el procés de la natura al llarg del dia, representa el retrobament amb tot això. El LSD era allò que realment significava una ruptura dràstica amb la societat; donava al grup una experiència personal —psicodèlica— que l'identificava com un món a part: la contracultura.

Sis anys a l'illa, en què Pau Riba es converteix en un "petit personatge". Va fer de tot: cultivar l'hort, treure fem de les corts de porcs, nudisme, aprendre a llegir les estrelles, el tarot, la simbologia... I la música. L'etapa formenterera no va ser ni més ni menys activa que les altres: un disc, *Jo, la donya i el gripau*, enregistrat amb un aparell de piles amb ressonàncies 'tecnològiques' incloses: "fotíem un micro dintre un pou... i si ho escoltes bé, se sent el vent, les abelles, el mar, les ovelles...". També hi va compondre tres o quatre òperes inèdites. A més, anava a Barcelona a fer els *bolos* que li sortien. I en Pau Riba

Pau Riba (en la foto amb Frank Zappa) va ser el pioner del rock'n'roll català.

ARXIU

va fer també de llevadora dels dos fills que van néixer a casa: en Pau i en Caïm. En aquella època tenir quinze mil pessetes volia dir, per a un hippy, viure tres mesos. "Es tractava també d'això: demostrar que el consumisme brutal a què estem abocats no és necessari".

EPILEPSIA ANTIMILITAR

Abans d'anar a Formentera, emperò, l'antimilitarisme hippy l'havia deslliurat de fer el soldat. Va al·legar epilèpsia. Se'n va a l'Hospital Clínic, on la Consol Casajona, del Grup de Folk, hi feia d'infermera i demana un *electro*. Ell havia sentit a dir que qualsevol persona normal té un focus epilèptic que només surt en moments de veritable esgotament intel·lectual. Dues setmanes de marxa per Barcelona, on els amics l'animaven: "Emborratxa't", "Fot-te això i veuràs"... Però el dia en qüestió, la

revisió es va ajornar una setmana: "Tienen que presentarse la próxima semana con el pelo rapado al dos".

La setmana següent, tots els epilèptics: "Tu ets boig, ¿no t'han dit que et pelis, nano?" I aquí comença una "història rocambolesca":

—A veure, ¿quant et duren els atacs?

—Cinc o sis hores.

L'infermer obrí uns ulls com plats.

—¿Amb què et mediques?

—Amb aspirines.

Els ulls de l'infermer s'obren encara més.

I el Pau:

—Miri, ¿sap què passa? Que no vull que la meua família ho sàpiga, em fa vergonya i no he anat a cal metge.

—Tu, el que passa és que no vols fer la mili.

—No, és clar que no; imagini's que estic tirant una granada i m'agafa el *telele*.

Entra un altre infermer.

VOTA FUTUR VOTA PSC

- Millora de la sanitat, l'ensenyament i les pensions.
- Més inversió en obres públiques.
- Lluita contra l'atur. • Protagonisme a Europa.

El progrés de la majoria

“Vivíem sota les roques, damunt els arbres... ARXIU
Hi havia centenars de hippies d'arreu del món”.

—Bé, i tu, ¿per què no t'has tallat els cabells?

—Miri, perquè sóc cantant i les meves fans em volen amb tot el pèl.

—A mi, no m'emboïquis. Parla amb el capità metge, a veure què et diu.

I el capità metge era don Ramón de España, “pare del periodista Ramón de España, de qui sóc molt amic —assegura Pau Riba— i que havia estat cap meu a *El Noticiero*”. I el capità diu:

—Bé, mira, parla amb la *madre* i si ella t'ho vol fer amb cabells que t'ho faci.

La *madre* era la monja que feia els *electros*:

—Ja et comprenc, fill meu, ja et comprenc. Fem un tracte, si em promets que seràs bon cristià i que resaràs un *parenostre* cada nit, jo t'ajudaré.

—Entesos, *madre*, tracte fet.

Al cap de dos mesos el Pau Riba ja tenia els resultats. Un paper signat pel capità Ramón de España que feia: “Inútil total para el vicio de las armas”. El “ser” de “servicio” havia caigut fora de la pàgina.

L'AUTOCRÍTICA

Encara que la mort de Franco l'agafa a Barcelona, estava establert a Formentera. Però només s'hi està un any més. El *rotllo* hippy s'acaba i Pau Riba s'avorreix. Té ganes de marxar un altre cop. Deixa l'illa. Té 28 anys i s'instal·la en un pis de la Rambla de Barcelona. Putes i transvestits per a recuperar el temps perdut. Es troba una mica desorientat. Després de sis anys a l'illa té la sensació d'haver “perdut el tren”. D'altra banda, l'acusen

Una de les fal·leres de Riba és disfressar-se i muntar xous, com ho feia Dalí. ARXIU

de traïció. Encara que no sap “ben bé per què”. La *gauche divine*, que “em volia convertir en el seu estendard, no entenia per què vaig marxar i no m'ho perdona”. Eren els mateixos intel·lectuals que “m'havien agafat de punta de llança, d'emblema de renovació, els mateixos que s'havien inventat tota classe d'epítets: “terrorista cultural”, “rara avis”, “enfant terrible”...”

De totes maneres, ell no havia tingut mai un comportament contrari al franquisme, antidictatorial. Aquesta lluita, per als hippies, quedava en segon terme. La lluita antisistema no era entesa per “la cultureta”. Pau no tenia “bon rotllo” amb la nova cançó. Havia provat d'entrar en els Setze Jutges, influït per l'entorn fami-

liar —per al qual aquest col·lectiu era considerat un grup d'herois— i no l'hi havien volgut: “Em feren un examen i no m'acceptaren; posaren qualsevol excusa, ja no ho recordo. Després, amb els anys, he sabut que va ser perquè portava pantalons vermells i els cabells llargs”.

L'única persona que va aconseguir d'estar en els Setze Jutges i en el Grup de Folk alhora va ser la cantant mallorquina Maria del Mar Bonet, amb qui Pau Riba assegura que té molta amistat: “El que passa és que la Bonet sempre ha tingut la virtut de ser i no ser durant tota la vida, i això encara dura. Aquest joc, aquesta indefinició, que d'altra banda em sembla bé, hi va haver un moment en què em va irritar bastant”. La cosa ve de lluny, quan la Bonet va començar a anar a classes de cant, que va ser una de les primeres d'a-

quella fornada que ho va fer. Pau Riba no hi estava gaire d'acord. Però han passat els anys: “Sí, ara vaig a classes, per primer cop en la meua vida”.

¿Fruit de l'autocrítica? Segur que sí. Però també ho justifica: “Ha arribat un moment en què tinc la sensació que he fet la carrera, que en sé, de música, però també és cert que no en sé prou. Ara m'interessa entrar en el terreny de poder comunicar-me amb els músics i de poder fer coses en un grau superior”. I amb els anys, fins i tot ha après a estimar la tecnologia: “Ha sorgit l'ordinador, que curiosament et permet de no saber música i escriure coses”.

'DISC DUR'

Ara, fruit d'aquesta tasca amb l'ordinador i animat pel *boom* del “nou rock”, com ell l'anomena, treu un nou disc: *Disc dur*. S'ha generat un altre cop la indústria i el públic s'ha tornat a interessar pel rock català. Un disc produït pel component de Sau, Pep Sala, i editat per la discogràfica vinculada a aquest músic, On The Rocks. Un disc on hi ha cançons de diverses èpoques. Serveixi d'exemple “Jo penso en tu”, una de les primeres cançons que Pau Riba va fer en la seva vida, abans i tot que “Noia de porcellana”. I que fa uns dies algú li va recordar que era dedicada a l'Elena Posa, directora del Grec i del

Mercat de les Flors, tal com diu en un llibre de poemes i cançons aparegut abans de *Dioptria* i prologat per Raimon. "És que anàvem junts al *cole* —explica—; havíem estat molt amics, però no recordava que hi hagués hagut tanta passió per la meva banda".

D'un costat, la memòria de l'ordinador; d'un altre, el tractament dur —rock— dels arranjaments, i d'un altre, la duresa del procés d'elaboració "i el part", han determinat el títol d'aquest darrer treball discogràfic de Pau Riba. Un disc de recuperació de temes penjats al llarg de la carrera musical del cantant, característica que posa en joc la seva unitat temàtica.

MAL GUST DE BOCA

Als 44 anys, el pioner del rock'n'roll català, que agraeix que l'hagin reivindicat com a tal grups del "nou rock" —en destaca per damunt de tot Albert Pla—, creu que el triomf de la seva lluita està en el qüestionament que van aconseguir de molts aspectes i a haver encetat un seguit de debats encara en plena vigència: ecologia, llibertat sexual, educació, antimilitarisme, família...

Riba, antisistema per vocació.

ARXIU

Quant a la família i a les drogues, els dos grans pilars d'una lluita que va marcar les seves vides, Pau Riba opina que "són els que més mal gust de boca porten. Et fa la sensació d'haver fracassat. Els hippies vam haver de recular i ens vàrem trobar amb les mateixes estructures de família i no pots conviure en una societat essent l'únic que imposa una cosa diferent. I quant a les drogues, crec que l'actitud important de l'àcid i el rock'n'roll és l'ecumenisme mundial. La droga ens va fer viure un sentiment de no fronteres, ni polítiques, ni socials, ni culturals, ni ètniques, ni de cap mena".

Pau Riba viu a Tiana, habita des de fa dotze anys una masia, la Casa Alta, que data del 1606. Hi viu amb tres dels quatre fills que té. Un lloc on regna la tranquil·litat: "És un lloc intermedi entre Formentera i Barcelona". Pau Riba continua la lluita contra Pau Riba i sembla, per un moment, que encara suri entre dos mons. Dos mons separats per una frontera poc clara. Aquella frontera mai no establerta tampoc entre el triomf o el fracàs. Al cap i a la fi, enmig de l'univers, ¿hi ha millor navegació que la deriva?

Joan Mari

edicions
62

EL GAT I LA RATA

Günter Grass

Versió íntegra, amb la recuperació dels fragments suprimitos per la censura.

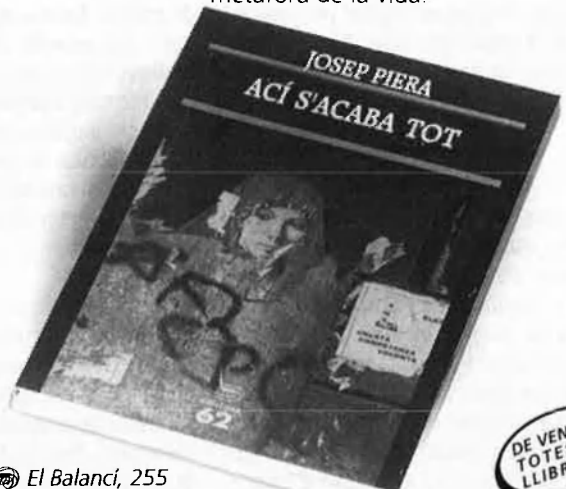

El Balanci, 43

ACÍ S'ACABA TOT

Josep Piera

La història d'un viatge on Sicília esdevé una metàfora de la vida.

El Balanci, 255

DE VENDA A
TOTES LES
LLIBRERIES

